MICHAL BOBEK
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2021. február 2.[1]

C-758/19. sz. ügy

OH
kontra
ID

(a Polymeles Protodikeio Athinon [athéni helyi bíróság, Görögország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – EUMSZ 268., EUMSZ 270., EUMSZ 340. és EUMSZ 343. cikk – Az Európai Unió kiváltságairól és mentességeiről szóló (7.) jegyzőkönyv – 11., 17. és 19. cikk – A Bizottság volt tagja – Bírósági eljárás alóli mentesség – Szerződésen kívüli felelősség megállapítására irányuló kereset – Visszavonás – Az Európai Unió Bíróságának hatásköre”

I. Bevezetés

1. Az alapeljárás felperese görög állampolgár, akit az Európai Bizottság ideiglenes alkalmazottként foglalkoztatott. A Bizottság egyik akkori tagja (a továbbiakban: az alapeljárás alperese) melletti kabinetben dolgozott. Az e két személy közötti bizalmi viszony állítólagos megszakadását követően a Bizottság úgy határozott, hogy megszünteti a felperes szerződését.

2. A felperes úgy véli, hogy munkaviszonyának megszüntetése miatt mind vagyoni, mind nem vagyoni kár érte. E károk megtérítése iránt (polgári jogi) keresetet nyújtott be az athéni helyi bírósághoz. Mivel e helyi bíróságnak kétségei támadtak az ezen üggyel kapcsolatos joghatóságát illetően, számos kérdést terjesztett a Bíróság elé. A bíróság különösen azt kívánja megtudni, hogy kinek kell lennie a megfelelő alperesnek (a volt biztosnak vagy az Európai Uniónak), és hogy mely bíróság (nemzeti bíróságok vagy az Európai Unió Bírósága) előtt kell ilyen keresetet indítani.

1 Eredeti nyelv: angol.

II. Jogi háttér

A. Az uniós jog

3. Az EU-Szerződésekhez csatolt, az Európai Unió kiváltságairól és mentességeiről szóló (7.) jegyzőkönyv (a továbbiakban: 7. sz. jegyzőkönyv) 11. cikke a következőket írja elő:

„Az egyes tagállamok területén az Unió tisztviselői és egyéb alkalmazottai állampolgárságuktól függetlenül:

a) a szerződéseknek az egyfelől a tisztviselők és egyéb alkalmazottak az Unióval szemben fennálló felelősségével kapcsolatos szabályokra vonatkozó rendelkezéseire, másfelől az Európai Unió Bíróságának az Unió, valamint az uniós tisztviselők és egyéb alkalmazottak közötti jogvitákkal kapcsolatos hatáskörére vonatkozó rendelkezéseire is figyelemmel, hivatalos minőségükben végrehajtott cselekedeteik tekintetében, szóbeli vagy írásbeli megnyilatkozásaikat is beleértve, mentességet élveznek a bírósági eljárások alól. Ez a mentesség hivataluk megszűnését követően is megilleti őket,

[…]”

4. Ugyanezen jegyzőkönyv 17. cikke értelmében:

„Az Unió tisztviselőinek és egyéb alkalmazottainak kizárólag az Unió érdekében lehet különféle kiváltságokat, mentességeket és könnyítéseket adni.

Valamennyi uniós intézmény köteles visszavonni az egyes tisztviselői vagy egyéb alkalmazottai részére biztosított mentességet olyan esetben, amikor az illető intézmény megítélése szerint a mentesség visszavonása nem ellentétes az Unió érdekével.”

5. A 7. sz. jegyzőkönyv 19. cikke értelmében annak 11. és 17. cikkét a Bizottság tagjaira is alkalmazni kell.

B. A nemzeti jog

6. A kérdést előterjesztő bíróság szerint a görög polgári perrendtartásnak a nemzeti bíróságok joghatóságának terjedelmére és a személyek egyes kategóriáinak joghatóság alóli mentességére vonatkozó rendelkezései alkalmazandók a jelen jogvitára.

7. Pontosabban, a polgári perrendtartás 3. cikkének (2) bekezdése értelmében azok a külföldiek, akik mentességet élveznek a bírósági eljárás alól, az ingatlanon fennálló dologi joggal kapcsolatos jogviták kivételével nem tartoznak a görög joghatóság alá.

8. A polgári perrendtartás 24. cikke pedig előírja, hogy a joghatóság alóli mentességben részesülő görög állampolgárok, valamint a külföldi képviseletekre kinevezett tisztviselők az ilyen kiküldetést megelőző lakóhelyük szerinti bíróságok joghatósága, illetve ennek hiányában az állam fővárosában található bíróságok joghatósága alá tartoznak.

III. A tényállás, a nemzeti eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

9. A felperes 2014. november 1-jén lépett az Európai Unió egyéb alkalmazottaira vonatkozó alkalmazási feltételek (a továbbiakban: egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek) 2. cikkének c) pontja alapján ideiglenes alkalmazottként az Európai Bizottság szolgálatába.[2] A felperest a Bizottság tagjának kinevezett alperes melletti kabinetfőnök-helyettesi posztra vették fel.

10. 2016 áprilisában az Európai Bizottság Humánerőforrásügyi és Biztonsági Főigazgatósága azt közölte a felperessel, hogy három hónapos felmondási idő elteltével 2016. augusztus 1-jei hatállyal meg fog szűnni az Európai Bizottsággal fennálló munkaviszonya, mert az alperes kinyilvánította, hogy bizalmát vesztette benne.

11. A felperes, mivel úgy vélte, hogy nem biztosították számára a meghallgatáshoz való jogot a szerződésének megszüntetéséről szóló határozat elfogadása előtt, e határozattal szemben a személyzeti szabályzat 90. cikke alapján panaszt nyújtott be. 2016. november 29-én a panaszt elutasították.

12. 2017. március 10-én a felperes a meghallgatáshoz való jogának megsértésére hivatkozva megtámadta a szerződésének megszüntetéséről szóló határozatot a Törvényszék előtt. A Törvényszék a keresetet megalapozottnak ítélve 2019. január 10-i ítéletével[3] megsemmisítette a megtámadott határozatot.

13. Ezen ítélet meghozatalát követően a Bizottság lehetőséget biztosított a felperes meghallgatására. 2019. április 10-én a Bizottság a felperes ideiglenes alkalmazotti szerződését megszüntető új határozatot hozott. A felperes közigazgatási panaszt nyújtott be e határozattal szemben, amelyet a Bizottság 2019. augusztus 14-i határozatával elutasított.

14. 2019. december 2-án a felperes keresetlevelével a szerződésének megszüntetéséről szóló új határozat megsemmisítése iránti keresetet indított a Törvényszék előtt. 2021. január 13-i ítéletében a Törvényszék elutasította a keresetet.[4]

15. Ezzel párhuzamosan 2017. szeptember 13-án a felperes eljárást indított az alperes ellen a Polymeles Protodikeio Athinon (athéni helyi bíróság, Görögország) előtt is.

16. E bíróság előtt a felperes előadta, hogy az alperes olyan rágalmazó kijelentéseket tett, amelyek szerint nem látta el megfelelően feladatait. Ez a magatartás állítólag mind vagyoni, mind pedig nem vagyoni kárt okozott a felperesnek. A vagyoni kár a 2016. november 1. és 2019. október 31. közötti időszakra vonatkozóan az Európai Bizottság által egyébként fizetendő 452 299,32 euró összegű díjazásban állt. A jóhírnevét ért olyan sérelemben megnyilvánuló nem vagyoni kárt, amely megnehezíti a jövőjét és pozícióját az uniós intézményeknél és szerveknél, a felperes 600 000 euró összegben jelölte meg. Ennek alapján a felperes azt kérte a nemzeti bíróságtól, hogy előzetesen végrehajtható határozattal kötelezze az alperest a vagyoni és nem vagyoni károk megtérítésére, arra, hogy vonjon vissza bizonyos állítólagosan rágalmazó kijelentéseket, valamint hogy viselje az eljárási költségeket.

2 E rendelkezés értelmében „ideiglenes alkalmazottak”: „az Unió tisztviselőin kívül egy olyan személynek, aki az Európai Unióról szóló szerződésben vagy az Európai Unió működéséről szóló szerződésben meghatározott hivatalt lát el, illetve az Unió valamely intézménye vagy szerve választott elnökének, vagy az Európai Parlamentnek, illetve a Régiók Bizottságának egyik politikai csoportja, vagy az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságának egyik csoportja segítésére alkalmazott alkalmazottak”. Lásd: az Európai Közösség és az Európai Atomenergia-közösség tisztviselőinek személyzeti szabályzatáról, és egyéb alkalmazottainak alkalmazási feltételeiről szóló, 1961. december 18-i 31. EGK és 11. Euratom tanácsi rendelet (HL 1962. 45., 1385. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 2. kötet, 5. o.).

3 2019. január 10-i RY kontra Bizottság ítélet (T-160/17, EU:T:2019:1).

4 RY kontra Bizottság ítélet (T-824/19, nem tették közzé, EU:T:2021:6).

17. A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a felperes a keresetet olyan korábbi biztossal szemben nyújtotta be, aki – annak ellenére, hogy görög állampolgárságú – az EUMSZ 343. cikk, valamint a 7. sz. jegyzőkönyv 11., 17. és 19. cikke alapján mentesül a bírósági eljárás alól. A kérdést előterjesztő bírósághoz benyújtott, 2017. december 22-i igazolásban az Európai Bizottság Humánerőforrásügyi és Biztonsági Főigazgatósága kijelentette, hogy „[…] a Bizottság tagjaként az [alperes] a Bizottság tagjaként hivatalos minőségében végrehajtott cselekedetei tekintetében, szóbeli vagy írásbeli megnyilatkozásait is beleértve, mentességet élvez a bírósági eljárások alól [a] […] 7. sz. jegyzőkönyv 11. és 19. cikkének megfelelően. A mentességet a biztosok testülete valamely nemzeti bíróság megkeresésére és akkor vonhatja vissza, ha e visszavonás nem ellentétes az Unió érdekeivel”.

18. E körülmények között a Polymeles Protodikeio Athinon (athéni helyi bíróság), mivel kétségei támadtak a vonatkozó uniós szabályozás értelmezését illetően, úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) A tartalom és a követett cél tekintetében egybeesik-e egymással a »bírósági eljárás alóli mentességnek« és a »mentességnek« a [7. sz.] jegyzőkönyv 11. cikke szerinti fogalma?

2) Kiterjed-e a 11. cikk szerinti »bírósági eljárás alóli mentesség«, illetve »mentesség« a büntetőeljárások mellett azokra a polgári eljárásokra is, amelyeket harmadik személy károsultak indítanak a Bizottság tagjaival szemben?

3) Megvonható-e a Bizottság tagjától a »bírósági eljárás alóli mentessége«, illetve »mentessége« a jelen ügyben indított eljáráshoz hasonló, vele szemben indított polgári eljárás keretében is? Igenlő válasz esetén kinek kell kezdeményeznie a mentesség megvonására irányuló eljárást?

4) Hatáskörrel rendelkeznek-e az uniós igazságszolgáltatási fórumok a jelen ügyben indított keresethez hasonló, a Bizottság valamely tagjával szemben szerződésen kívüli felelősség miatt előterjesztett kereset elbírálására is?”

19. A felperes, az alperes, valamint a Bizottság írásbeli észrevételeket nyújtott be.

IV. Értékelés

20. Álláspontom szerint a jelen ügyben felmerülő kulcskérdés a kérdést előterjesztő bíróság által feltett negyedik kérdésben rejlik: ki a megfelelő alperes, és melyik a megfelelő fórum abban az esetben, ha valamely uniós intézmény korábbi alkalmazottja az intézmény egy korábbi tagjának magatartásával állítólagosan okozott kár megtérítését kéri. Ezért először ezt a kérdést vizsgálom. Ezt követően rátérek a kérdést előterjesztő bíróság által feltett első három kérdésre, pusztán a teljesség kedvéért, mivel a negyedik kérdésre javasolt válaszom feleslegessé teszi a többi kérdés megválaszolását.

A. Negyedik kérdés

21. Negyedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy az Európai Unió Bírósága rendelkezik-e hatáskörrel az alapeljárásban indított keresethez hasonló, valamely korábbi biztossal szemben szerződésen kívüli felelősség megállapítása iránt indított kereset elbírálására.

22. A kérdés két különálló problémát kapcsol össze: az alperes személyének és az eljáró bíróságnak a meghatározása. *Kivel* szemben kell a felperesnek az állítólagos kár megtérítése érdekében eljárást indítania (a Bizottság volt tagja vagy az Európai Unió), és hogy azt *mely bíróság* (a nemzeti bíróságok vagy az Európai Unió Bírósága) *előtt* kell megtennie? Ezenkívül felmerül egy harmadik, az első két

kérdéshez kapcsolódó vagy azt akár megelőző kérdés, amely nélkül az alperes személyének és az eljáró bíróságnak a meghatározásával kapcsolatos kérdés aligha vizsgálható, amely azonban nem kerül említésre: pontosan mi az a cselekmény, amely kárt okozott a felperesnek? Mi az a konkrét *helytelen magatartás*, amely miatt kártérítést kérnek?

23. Ezt a részt a megfelelő alperes felperesnek állítólagosan kárt okozó, jogsértőnek tűnő magatartás viszonylatában való megállapításának kérdésével kezdem (1). A jogellenes magatartás jellegének, és ennélfogva a megfelelő alperesnek a megállapítását követően e kereset megfelelő fóruma egyértelmű lesz (2).

1. Az alperes

24. A 7. sz. jegyzőkönyv 11. cikke értelmében az egyes tagállamok területén az Unió tisztviselői és egyéb alkalmazottai „hivatalos minőségükben végrehajtott cselekedeteik tekintetében […] mentességet élveznek a bírósági eljárások alól". Ez a mentesség „hivataluk megszűnését követően is megilleti őket". Ezt a rendelkezést a 7. sz. jegyzőkönyv 19. cikke értelmében a Bizottság tagjaira is alkalmazni kell.

25. Ezért, ami a *hivatalos minőségükben* végrehajtott cselekedeteket illeti, a mentesség érintett uniós intézmény általi megvonása nélkül az alkalmazottakkal (és a biztosokkal) szemben nem folytatható bírósági eljárás.

26. A Bíróság szerint az a követelmény, hogy a szóban forgó cselekedetet hivatalos minőségben kell végrehajtani, azokra a cselekedetekre utal, „amelyek belső és közvetlen kapcsolatuk révén az intézményekre ruházott feladatok szükségszerű folytatásának tekinthetőek"[5]. Másként fogalmazva: a 7. sz. jegyzőkönyv 11. cikke azokra a cselekedetekre utal, amelyek „természetüknél fogva a mentességre hivatkozó személynek az őt alkalmazó intézmény feladatainak ellátásában való részvételét jelentik".[6]

27. Így a mentesség *funkcionálisan* korlátozott. Az intézményekre ruházott feladatoknak és az uniós tisztviselő magatartása jellegének, illetve cselekményének észszerű közelséget (közvetlen kapcsolatot) kell mutatniuk egymással. E követelmény teljesülése esetén azonban az élvezett mentesség a jogterülettől (büntetőjog, közigazgatási jog, polgári jog vagy egyéb) és attól függetlenül kiterjed a cselekményekre, hogy e cselekmények ténylegesen jogszerűek-e.[7] Ugyanakkor – amint azt az EUSZ 340. cikk negyedik bekezdése és a 7. sz. jegyzőkönyv 11. cikke egyértelművé teszi – a jogellenesen eljáró (ideiglenes) alkalmazottak felelősséggel tartozhatnak az Unióval szemben, és ezért velük szemben a személyzeti szabályzat 22. cikke és az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek 11. cikke szerinti vonatkozó eljárás indítható.

28. Ezen általános elhatároláson túl az a kérdés, hogy az adott cselekményt az alkalmazott hivatalos minőségében hajtotta-e végre, nagymértékben esettől függő. Egyértelmű, hogy a *megvalósítás helye* aligha meghatározó: az a puszta tény, hogy a cselekményt egy uniós intézmény területén, hivatalos feladat ellátása során vagy munkával kapcsolatos esemény összefüggésében hajtják végre, önmagában nem elégséges annak megállapításához, hogy azt hivatalos minőségben hajtották végre.[8] Ugyanez a helyzet például az Unió alkalmazottja által másik személy irányába tett rágalmazó vagy sértő kijelentések, a pszichológiai vagy szexuális zaklatás formái, vagy a közegészséggel és közbiztonsággal

5 1969. július 10-i Sayag és Zurich ítélet (9/69, EU:C:1969:37, 7. pont).

6 Gand főtanácsnok Sayag és Zürich ügyre vonatkozó indítványa (9/69, EU:C:1969:31, 338. o.).

7 Lásd ebben az értelemben: 2019. december 19-i Junqueras Vies ítélet (C-502/19, EU:C:2019:1115, 76., 77., 87. és 91. pont) és 2007. szeptember 12-i Nikolaou kontra Bizottság ítélet (T-259/03, EU:T:2007:254, 162., 185–188., 192–199., 208. és 209. pont). Lásd még: Sharpston főtanácsnok Bizottság kontra RQ ügyre vonatkozó indítványa (C-831/18 P, EU:C:2019:1143, 54. és 55. pont) és Hogan főtanácsnok Számvevőszék kontra Pinxten ügyre vonatkozó indítványa (C-130/19, EU:C:2020:1052, 28. és 32. pont).

8 Lásd például: 1969. július 10-i Sayag és Zurich ítélet (9/69, EU:C:1969:37, 9. és 10. pont); 1990. március 22-i Le Pen és Front National ítélet (C-201/89, EU:C:1990:133, 11. pont).

kapcsolatos helyi szabályozás megsértése esetében, amelyeket mind szükségesnek ítélhetnek valamely személy tevékenységének hatékony gyakorlásához. Az azonban, hogy a munkahelyen ilyen sajnálatos események bekövetkezhetnek, és harmadik személy kollégáit vagy munkatársait érinthetik, egyáltalán nem jelenti azt, hogy e cselekményeket automatikusan hivatalos minőségben hajtják végre.

29. Így az egyetlen kritérium az intézményekre ruházott feladatokkal fennálló *szoros kapcsolat* marad: egyszerűen fogalmazva, a közelség vizsgálata. A végrehajtott cselekmények és a hivatali kötelezettségek szóban forgó alkalmazottak általi teljesítése közötti laza vagy pusztán feltételes kapcsolat nem elegendő az igazságszolgáltatás alóli mentességhez.[9] Igazságszolgáltatás alóli mentesség kizárólag olyan cselekmények tekintetében biztosítható, amelyek a szóban forgó alkalmazott hivatalos feladataival indokolhatók, olyan cselekmények esetében viszont nem, amelyek egyéb, nem hivatalos környezetben is végrehajthatók.

30. Az *eljárás* szintjén a jogvitában eljáró nemzeti bíróság (vagy bármely más hatáskörrel rendelkező nemzeti szerv) feladata a releváns tények annak meghatározása érdekében történő vizsgálata, hogy az adott alkalmazott az adott cselekményét hivatalos minőségében hajtotta-e végre. Igaz, hogy ezen értékelés nem mindig egyszerű, mivel megköveteli az uniós intézmények hatásköreinek és belső működésének bizonyos fokú ismeretét. Azokban az esetekben azonban, amikor e kérdést illetően valamely nemzeti bíróság előtt eljárás van folyamatban, vagy végül bírósági felülvizsgálatra kerül sor, az EUMSZ 267. cikk alapján a 7. sz. jegyzőkönyv 11. cikkének értelmezése érdekében előzetes döntéshozatal iránti kérelem mindig előterjeszthető.[10]

31. Mindazonáltal a jelen ügy összefüggésében ezen általános megfontolások többsége inkább hipotetikusnak tűnik, mégpedig két okból.

32. Először is – figyelembe véve az ügy kérdést előterjesztő bíróság által bemutatott ténybeli körülményeit – az a kérdés, hogy az alperes cselekményeit „hivatalos minőségben” hajtotta-e végre, nem valószínű, hogy a jelen eljárás keretében felmerül.

33. A kérdést előterjesztő bíróság által kifejtetteknek megfelelően ugyanis – amint azt e tekintetben a felperes észrevételei is megerősítik –, a felperes által hivatkozott kár *abból ered*, hogy munkaviszonyát megszüntették. Így a Bizottság felperes szerződésének megszüntetéséről szóló határozata tűnik az állítólagos kárt okozó eseménynek. A biztos bizonyára hozzájárult a felperes elbocsátásához vezető folyamathoz, az erre vonatkozó végleges határozatot azonban 2016. április 27-én a Bizottság Humánerőforrásügyi és Biztonsági Főigazgatóságának főigazgatója hozta meg. Ugyanis – amint arra a Törvényszék a felperes által indított ügyben hozott ítéletében helyesen rámutatott – a két személy közötti kölcsönös bizalom elvesztése ellenére a Bizottság úgy is határozhatott volna, hogy az elbocsátáson kívüli más intézkedéseket fogad el, például a felperest a Bizottságon belüli más munkakörbe helyezi.[11]

9 Lásd ebben az értelemben analógia útján: 2011. szeptember 6-i Patriciello ítélet (C-163/10, EU:C:2011:543, 35. és 36. pont).

10 Lásd ebben az értelemben: 2011. szeptember 6-i Patriciello ítélet (C-163/10, EU:C:2011:543, 22. és 23. pont). A 7. sz. jegyzőkönyvben meghatározott szabályok nemzeti hatóságok általi tiszteletben tartását a Bíróság végső soron közvetve, az EUMSZ 258–260. cikk alapján kötelezettségszegési eljárás révén is elérheti; lásd analógia útján: 2020. december 15-i Junqueras i Vies kontra Parlament (T-24/20, EU:T:2020:601, 84. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

11 2019. január 10-i RY kontra Bizottság ítélet (T-160/17, EU:T:2019:1, 38. pont).

34. Másként fogalmazva: akkor lett volna releváns annak vizsgálata, hogy az alperes cselekményeit „hivatalos minőségében” hajtotta-e végre, ha a kár *közvetlenül* e cselekményekből eredt volna, vagy azoknak lett volna betudható. A jelen ügyben azonban az események láncolata eltérő: a Bizottságnak a felperes szerződését megszüntető határozata egyrészt a biztos cselekménye, másrészt az állítólagos kár bekövetkezése közé esett, ami megszakítja az e két cselekmény közötti közvetlen okozati összefüggést. Úgy tűnik, hogy az alperes terhére rótt magatartás nem a kár közvetlen és meghatározó oka. [12]

35. Röviden, úgy tűnik, hogy az események láncolata a következő: „a biztos által megállapított bizalomvesztés – a Bizottság határozata – az állítólagos kár”. Nem tűnik úgy, hogy az események láncolata a következő lenne: „a biztos állítólagos jogellenes magatartása – az állítólagos kár”. Ilyen helyzetben számomra nem világos, hogy miért kellene megvitatni az alperest megillető mentesség terjedelmét, ha az állítólagos kárt (mind a vagyoni kárt – a Bizottságtól kapott jövedelem kiesése, mind a nem vagyoni kárt – jóhírnevének megsértése [13]) okozó cselekmény valójában egy uniós intézmény, nevezetesen a Bizottság hivatalos határozata. Ilyen körülmények között a megfelelő alperes egyértelműen ez utóbbi aktus kibocsátója, nevezetesen a Bizottság (vagyis inkább a Bizottság által képviselt Európai Unió).

36. Másodszor, még ha feltételezzük is, hogy a nemzeti bíróságnak a jogvita eldöntéséhez ténylegesen szüksége lenne az alperes cselekményeinek jellegére vonatkozó vizsgálatra – a fentiekben ismertetett első pont alapján nem úgy tűnik, hogy ez a helyzet állna fenn –, meglehetősen egyértelműnek tűnik, hogy e cselekményeket az alperes hivatalos minőségében hajtotta végre. Ugyanis semmi sem utal az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben és a felperes észrevételeiben arra, hogy az állítólagos kár olyan cselekményekből ered, amelyek nem kapcsolódnak közvetlenül az alperes (akkori) hivatalos feladatainak biztosként való ellátásához.

37. Valójában az ellenkezője tűnik igaznak. Úgy tűnik, hogy az állítólagos kár lényegében abból ered, hogy a munkaviszony megszüntetésére azért került sor, mert az alperes – állítása szerint – elvesztette a felperesbe vetett bizalmát. Azok az okok, amelyek alapján a felperes vagyoni és nem vagyoni károk megtérítését kéri, valamint azok összege meglehetősen egyértelműen mutatja, hogy feltételezhetően semmilyen kár nem ered a munkaviszonyának megszüntetésétől elválasztható cselekményekből.

38. Véleményem szerint a felperes szerződésének megszüntetéséről szóló határozat – feltéve, hogy a biztos hozott egy korábbi külön „személyes döntést”, amelyet a Bizottság későbbi szerződést megszüntető hivatalos határozatától elkülönültnek lehet tekinteni, de nem ez a helyzet – mindenesetre teljes mértékben a „hivatalos minőségben végrehajtott cselekmények” fogalma alá tartozik.

39. Emlékeztetni kell arra, hogy a felperest a Bizottság ideiglenes alkalmazottjaként azért foglalkoztatták, hogy egy biztos kabinetjének tagja legyen. Amint arra a Törvényszék a felperes által indított első eljárás keretében hozott ítéletben helytállóan rámutatott, a Bizottság minden tagja személyes tanácsadó munkatársakból álló kabinettel rendelkezik. E munkatársak felvételére *intuitu personae* – azaz nagyban diszkrecionális jelleggel – kerül sor, mivel az érintetteket szakmai képességeik és erkölcsi értékrendjük, valamint az érintett biztos és kabinetje egészének sajátos módszereihez való alkalmazkodási képességük alapján választják ki. [14]

12 Az állandó uniós ítélkezési gyakorlat szerint az Unió szerződésen kívüli felelősségének megalapozásához a jogellenes magatartás és a kár között közvetlen okozati összefüggésnek kell fennállnia (mindazonáltal feltételezhető, hogy e feltétel más – köztük a nemzeti – jogrendek többségében bizonyára azonos): lásd ebben az értelemben: 2019. szeptember 5-i Európai Unió kontra Guardian Europe és Guardian Europe kontra Európai Unió ítélet (C-447/17 P és C-479/17 P, EU:C:2019:672, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

13 A jelen indítvány 16. pontjában ismertetetteknek megfelelően.

14 2019. január 10-i RY kontra Bizottság ítélet (T-160/17, EU:T:2019:1, 31. pont).

40. Ugyanebben az ítéletben a Törvényszék megállapította továbbá, hogy a munkatársak kiválasztása tekintetében a Bizottság rendelkezésére álló, nagyban diszkrecionális jogkört többek között a biztosi kabinetben ellátott feladatok különleges jellege, valamint annak szükségessége indokolja, hogy a Bizottság adott tagja és a munkatársai között kölcsönös bizalmi viszony álljon fenn.

41. Egyetértek ezzel. A biztosnak széles mérlegelési jogkörrel kell tudnia rendelkezni a kabinetje tagjainak kiválasztása tekintetében. A biztosok azon lehetősége, hogy olyan személyek kiválasztásával ideiglenes alkalmazottakat foglalkoztassanak, akikben megbízhatnak, valamint – ugyanezen logikát követve – azon lehetősége, hogy megszüntessék valamely személy munkaszerződését, ha ez a bizalmi viszony megromlik, elengedhetetlen feladataik hatékony ellátása szempontjából.

42. Ezért az, hogy az alperes úgy határozott, hogy már nincs szüksége a felperes szolgálataira, és hogy e döntését azzal indokolta, hogy bizalmát vesztette a felperesben, az alperes által hivatalos minőségében végrehajtott cselekedetnek minősül. Közvetlen és nyilvánvaló kapcsolat áll fenn e cselekedet és a biztos által a Bizottság tagjaként rábízott feladatok ellátása között.

43. Összefoglalva: az alapügyben szóban forgó cselekedetek tekintetében a mentesség Bizottság részéről történő visszavonása hiányában az alperes nem perelhető jogszerűen a kérdést előterjesztő bíróság előtt. Tekintettel az ilyen cselekmények tekintetében az alperest a 7. sz. jegyzőkönyv 11. cikke alapján megillető mentességre ugyanis a felperes *az alperest személyes minőségben semmilyen* bíróság előtt nem perelheti.

44. Az EUMSZ 340. cikk első bekezdése szerint azonban az *Uniónak* kell „megtérít[enie] „az intézményei vagy alkalmazottai által feladataik teljesítése során okozott károkat”. Amint azt a Bíróság a szerződésen kívüli felelősség terén már 1969 óta hangsúlyozza, a Szerződések az uniós intézmények *és* alkalmazottaik által feladatuk teljesítése során okozott károk megtérítésére „egységes rendszert” írnak elő.[15]

45. Így a felpereshez hasonló magánszemély egyáltalán nincs megfosztva attól a lehetőségtől, hogy valamely igazságügyi hatóság előtt kártérítéshez jusson.[16] Az alapeljárásban szereplőkhöz hasonló cselekményekért való szerződésen kívüli felelősség megállapítása iránti keresetben azonban a megfelelő alperes az Európai Unió, amelyet az Unió azon intézményének kell képviselnie, amelynek a magatartása a hivatkozott kárt állítólagosan okozta.[17]

2. A hatáskörrel rendelkező bíróság

46. A fentiekben meghatározott következtetés már választ ad a kérdést előterjesztő bíróság által feltett negyedik kérdés kapcsán felmerülő második szempontot illetően. Az EUMSZ 268. cikknek megfelelően ugyanis a felperes által az alapeljárásban benyújtotthoz hasonló keresetet az Európai Unió Bíróságához kell benyújtani.

15 1969. július 10-i Sayag és Zurich ítélet (9/69, EU:C:1969:37, 5. pont).

16 Ugyanis, ahogyan a Nemzetközi Bíróság a 1999. április 29-i az Emberi Jogi Bizottság különleges előadójának bírósági eljárások alóli mentességével összefüggő eltérésekre vonatkozóan adott tanácsadó véleményében (I. C. J. Reports [a Nemzetközi Bíróság határozatainak tára] 1999., 62. o., 66. pont) megállapította, „a bírósági eljárások alóli mentesség kérdése eltér az Egyesült Nemzetek Szervezete vagy ügynökei által hivatalos minőségükben végrehajtott cselekmények eredményeképpen felmerült károk megtérítésének kérdésétől”.

17 Lásd: 2018. december 13-i Európai Unió kontra Kendrion ítélet (C-150/17 P, EU:C:2018:1014, 33. pont).

47. Amint azt a Bíróság következetesen állapítja meg, az Európai Unió Bírósága „kizárólagos hatáskörrel” rendelkezik a szerződésen kívüli felelősség megállapítása iránt az Unióval szemben indított keresetek tekintetében.[18] A nemzeti bíróságok – köztük a kérdést előterjesztő bíróság – ezért az ilyen típusú keresetek esetében nem rendelkeznek hatáskörrel.[19] Nem kérdőjelezheti meg a szóban forgó következtetést az, hogy a kártérítési keresetekre irányadó nemzeti szabályozás bizonyos helyzetekben különös szabályokat állapíthat meg (például ha a kár bűncselekményből származik).[20]

48. Mindezek kifejtését követően kénytelen vagyok megállapítani, hogy nincs másik olyan, a hatáskörrel összefüggő ok, amely a jelen ügyben releváns lehetne.

49. Az EUMSZ 270. cikk szerint „[a]z Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik az Unió és alkalmazottai között felmerülő minden vitás ügyben az Unió tisztviselőinek személyzeti szabályzatában és az Unió egyéb alkalmazottaira vonatkozó alkalmazási feltételekben megállapított keretek között és feltételek mellett”. E rendelkezés mindenekelőtt az Európai Unió Bíróságának *kizárólagos* hatáskörét is előírja.

50. Az EUMSZ 270. cikk alkalmazásában a személyzeti szabályzat 91. cikkének (1) bekezdése, amelyet az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek 46. cikke alapján az ideiglenes alkalmazottakra is alkalmazni kell, a következőképpen rendelkezik: „[a]z Európai Unió Bírósága rendelkezik hatáskörrel az Unió és az e személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó bármely személy között keletkező minden olyan jogvita tekintetében, amely az adott személyt […] hátrányosan érintő intézkedés jogszerűségére vonatkozik. A Bíróság a pénzügyi természetű jogviták terén teljes körű mérlegelési jogkörrel rendelkezik”.

51. E tekintetben a Bíróság következetesen állapítja meg, hogy „a valamely tisztviselő és az őt alkalmazó intézmény közötti jogvita, amennyiben a jogvita az érintett és az intézmény közötti munkaviszonyból ered, az EUMSZ 270. cikk és a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikkének hatálya alá tartozik, még akkor is, ha kártérítési keresetről van szó”[21].

52. Ennek alapján úgy tűnik számomra, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által előadott tényállás alapján e rendelkezés mindenképpen alkalmazható a jelen ügyben, mivel a felperest az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek 2. cikkének c) pontja alapján a Bizottság ideiglenes alkalmazottjaként foglalkoztatták.[22] A felperes ugyanis a munkaszerződését megszüntető bizottsági határozatnak és – közvetve – a Bizottság korábbi tagja e határozat elfogadásához vezető magatartásának jogszerűségét vitatja, és az ezek eredményeképpen állítólag elszenvedett károk pénzbeli megtérítését kéri. Röviden: a jelen jogvita pénzügyi természetű, és a felperes és a Bizottság közötti munkaviszonyból ered.

53. A jelen ügy ezért hasonlít az olyan korábbi ügyekhez, amelyekben a Bíróság kimondta, hogy az EUMSZ 270. cikk és a személyzeti szabályzat 91. cikke (1) bekezdésének tárgyi hatálya kiterjed a jelenlegi vagy volt alkalmazottak valamely intézmény ellen irányuló, adott jogsértésért való felelősség megállapítása és pénzösszeg megfizetésére való kötelezés iránti kereseteire, amennyiben a jogvita az érintett és az intézmény közötti munkaviszonyból ered.[23]

18 Lásd például: 1988. szeptember 27-i Asteris és társai ítélet (C-106/87, EU:C:1988:457, 14. és 15. pont); 2010. július 29-i Hanssens-Ensch ítélet (C-377/09, EU:C:2010:459, 17. pont).

19 Lásd ebben az értelemben: 1979. február 13-i Granaria ítélet (C-101/78, EU:C:1979:38, 16. pont); 1988. szeptember 27-i Asteris és társai ítélet (C-106/87, EU:C:1988:457, 14. pont).

20 Lásd ebben az értelemben: 2010. július 29-i Hanssens-Ensch ítélet (C-377/09, EU:C:2010:459, 23–26. pont).

21 Lásd többek között: 2015. szeptember 10-i Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság (felülvizsgálat) ítélet (C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588, 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

22 Lásd a jelen indítvány fenti 9. pontját.

23 Lásd különösen: 2015. szeptember 10-i Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság (felülvizsgálat) ítélet (C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588, 39–41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

54. Így némiképp meglepő, hogy a felperes a szerződését megszüntető bizottsági határozatok megsemmisítésére irányuló kereseteivel együtt vagy azokkal párhuzamosan nem nyújtott be a Törvényszékhez szerződésen kívüli felelősségre alapított kártérítési követelést.[24] Úgy tűnik, hogy a két eljárásban előterjesztett követelések összefüggnek. A jogorvoslatok uniós rendszerében az elsőbbségi kérelemnek (például jogellenes aktus megsemmisítésének) az elbírálására vonatkozó hatáskör általában magában foglalja a minden olyan kiegészítő kérelem elbírálására irányuló hatáskört, amely azonos aktusból vagy tényállásból ered (például a jogellenes magatartásból eredő károk).[25] A Törvényszék előtti eljárás összefüggésében a felperes tehát jogszerűen felvethetett volna minden vitás kérdést az elbocsátását megelőző bármely ténnyel – így az összes előkészületi jellegű cselekménnyel (köztük az alperes által végrehajtott ilyen cselekményekkel) – szemben.

55. Következésképpen világos, hogy az Unióval szemben kell megindítani, és azt az Európai Unió Bíróságához kell benyújtani a felperes által a kérdést előterjesztő bírósághoz benyújtotthoz hasonló, szerződésen kívüli felelősség megállapítása iránti keresetet, függetlenül attól, hogy az az EUMSZ 268. cikken és az EUMSZ 340. cikken, vagy az EUMSZ 270. cikken alapul.

56. Mindezek alapján most – kizárólag a teljesség kedvéért – az előzetes döntéshozatalra előterjesztett többi kérdésre térek rá, amelyekre elég tömör válasz adható.

B. Első kérdés

57. Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra vár választ, hogy megegyezik-e a „bírósági eljárás alóli mentesség” („ετεροδικία”, „eterodikia”) és a „mentesség” („ασυλία”, „asylia”) 7. sz. jegyzőkönyv 11. cikkének a) pontjában foglalt fogalmának jelentése.

58. E kérdést a felperes által az alapeljárásban előadott érvekre tekintettel terjesztették elő. A felperes azzal érvelt, hogy a szóban forgó rendelkezésben alkalmazott két kifejezést figyelembe véve a *volt* biztos nem élvez teljes mentességet az eljárások alól, hanem annak egy korlátozottabb formájában részesül. Álláspontja szerint ez utóbbi mentességi forma a nemzeti jognak (különösen a görög polgári perrendtartás 3. cikke (2) bekezdésének) megfelelően nem „védheti” az alperest a nemzeti bíróságok előtt indított eljárásokkal szemben, amennyiben a kár bűncselekményből ered.

59. Ezek az érvek megalapozatlanok. Amint azt az alperes és a Bizottság észrevételében helytállóan jegyzi meg, a nemzeti bíróság kételyei kizárólag a 7. sz. jegyzőkönyv görög nyelvi változatából erednek.

60. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az uniós rendeletek egységes értelmezésének szükségessége kizárja azt, hogy valamely rendelkezés szövegét elszigetelten vizsgálják, és éppen azt követeli meg, hogy a más hivatalos nyelveken elfogadott változatok fényében,[26] valamint azon szabályozás általános rendszerére és céljára tekintettel értelmezzék és alkalmazzák azt, amelynek az a részét képezi.[27]

61. A jelen ügyben a jegyzőkönyv különböző nyelvi változatainak egyszerű összehasonlítása arra utal, hogy a két fogalomnak azonos jelentést kívántak adni. A görög változat összehasonlítható például a spanyol *(„inmunidad de jurisdicción/dicha inmunidad”)*, a német *(„Befreiung von der Gerichtsbarkeit/diese Befreiung”)*, az angol *(„immune from legal proceedings/this immunity”)*, a francia *(„immunité de jurisdiction/cette immunité”)* vagy az olasz *(„immunità di giurisdizione/questa immunità”)* változattal.

24 Lásd a jelen indítvány fenti 12. és 14. pontját.

25 Hasonlóképpen Wathelet főtanácsnok Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság (felülvizsgálat) ügyre vonatkozó állásfoglalása (C-417/14 RX-II, EU:C:2015:593, 48. pont).

26 Lásd többek között: 2017. április 27-i Onix Asigurări ítélet (C-559/15, EU:C:2017:316, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

27 Lásd többek között: 2007. április 19-i Profisa ítélet (C-63/06, EU:C:2007:233, 14. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

62. E rendelkezés célja és kontextusa is megerősíti ezt az értelmezést. A 7. sz. jegyzőkönyv 11. cikke a) pontjának első mondata határozza meg a mentesség *tárgyi* hatályát, míg a második mondat szabályozza annak *időbeli* hatályát. Mindkét esetben *ugyanarról* a mentességről van szó, amelynek ugyanaz a hatálya.

63. Következésképpen az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a „bírósági eljárás alóli mentesség” („ετεροδικία”, „eterodikia”) és a „mentesség” („ασυλία”, „asylia”) 7. sz. jegyzőkönyv 11. cikkének a) pontjában foglalt fogalmának jelentése megegyezik.

C. Második kérdés

64. Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 7. sz. jegyzőkönyv 11. cikkében előírt bírósági eljárás alóli mentesség a büntetőeljárás mellett magában foglalja-e a polgári jogi kereseteket is.

65. Az e kérdésre adott válasz szintén egyértelmű: amint azzal az alperes és a Bizottság érvel (és ellentétben azzal, amit a felperes állít), a 11. cikkben biztosított mentesség a polgári jogi keresetekre *is* kiterjed. E rendelkezés nyelvtani, rendszertani és teleologikus értelmezése is ezt támasztja alá.

66. Először is e rendelkezés szövege egyértelműen alkalmazandó a „hivatalos minőségükben végrehajtott [cselekedeteikkel kapcsolatos bármely bírósági eljárásokra]”. E rendelkezés szövegében semmilyen korlátozás nincs az eljárás típusával vagy (polgári, büntető, közigazgatási vagy – adott esetben – egyéb) jellegével kapcsolatban.

67. Másodszor a „mentesség” tág fogalma összhangban van a rendelkezés értelmével, és általában véve a 7. sz. jegyzőkönyvben foglalt különleges jogok funkcionális jellegével. E különleges jogok céljai az uniós intézményeknek a megfelelő működésüket és a függetlenségüket érintő akadályoktól és ezek sérelmének a kockázatától való teljes és hatékony védelmének a biztosításában állnak.[28] Pontosabban – amint az a 7. sz. jegyzőkönyv 17. cikkéből következik – az Unió tisztviselőinek és egyéb alkalmazottainak *„kizárólag* az Unió érdekében” lehet különféle kiváltságokat, mentességeket és könnyítéseket adni.[29] Másként fogalmazva: a kiváltságokat és mentességeket abból a célból nyújtják, hogy az uniós személyzet hatékonyan, külső beavatkozástól mentesen, és anélkül tudja ellátni feladatát, hogy a feladatainak ellátása során végrehajtott cselekményei miatt büntetőeljárástól kellene tartania.[30]

68. Ha ez az eset áll fenn, nehezen vitatható, hogy az uniós személyzet feladatainak megfelelő végrehajtását nemcsak a büntetőeljárások, hanem közigazgatási vagy polgári eljárások is akadályozhatják (köztük az alapeljárásban indított keresethez hasonló, szerződésen kívüli felelősség megállapítása iránti keresetek is).

69. Harmadszor, a Bíróság a „bírósági eljárás” 7. sz. jegyzőkönyv 8. cikkében foglalt fogalmát (amely rendelkezés az Európai Parlament tagjainak mentességére vonatkozik) úgy értelmezte, hogy az kizárja a polgári eljárásokat is.[31] Mivel a két rendelkezés megfogalmazása és célja azonos, aligha lenne elképzelhető, hogy e fogalmat ugyanazon jegyzőkönyv 11. cikkében használva máshogy kellene értelmezni.

28 Lásd ebben az értelemben: 2019. december 19-i Junqueras Vies ítélet (C-502/19, EU:C:2019:1115, 82. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

29 Kiemelés tőlem. E rendelkezés az EUMSZ 343. cikkben kimondott azon elv kifejeződése, amely szerint az Uniót is megilletik a „feladatai ellátásához szükséges” kiváltságok és mentességek.

30 Lásd többek között: Gand főtanácsnok Sayag és Zürich ügyre vonatkozó indítványa (9/69, EU:C:1969:31, 339. o.); Poiares Maduro főtanácsnok Marra ügyre vonatkozó indítványa (C-200/07 és C-201/07, EU:C:2008:369, 35. pont).

31 Lásd analógia útján: 2008. október 21-i Marra ítélet (C-200/07 és C-201/07, EU:C:2008:579); 2011. szeptember 6-i Patriciello ítélet (C-163/10, EU:C:2011:543, 34. pont). Hasonlóképpen: Jääskinen főtanácsnok Patriciello ügyre vonatkozó indítványa (C-163/10, EU:C:2011:379, 51. pont): „a jogi felelősség minden formáját, különösen a büntető- és polgári jogi felelősséget is lefedi”.

70. Negyedszer – mellékesen – megjegyzem, hogy a 7. sz. jegyzőkönyv 11. cikkének javasolt értelmezése megfelel a diplomáciai kapcsolatokról szóló bécsi egyezmény[32] 31. cikke (1) bekezdésének is, amelynek értelmében „[a] diplomáciai képviselő mentes a fogadó állam büntető joghatósága alól”, és – kivételektől eltekintve – a „polgári és államigazgatási joghatósága alól is mentes”.

71. Ezért a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 7. sz. jegyzőkönyv 11. cikke szerinti bírósági eljárás alóli mentesség minden bírósági eljárásra kiterjed, köztük a polgári eljárásokra is.

D. Harmadik kérdés

72. Végezetül a harmadik kérdés a bírósági eljárás alóli mentesség megvonására vonatkozik. A kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi, hogy a mentesség megvonása polgári jogi kereset keretében is kérhető-e, és ha igen, kinek kell kezdeményeznie a szóban forgó eljárást.

73. Megismétlem, hogy a 7. sz. jegyzőkönyv 17. cikkének szövege sem tartalmaz semmilyen korlátozást az Unió azon tisztviselőivel és egyéb alkalmazottaival szemben megindított eljárások típusára vonatkozóan, akik esetében a mentesség megvonása kérhető. Ennélfogva nincs ok úgy vélni, hogy a mentesség megvonása csak büntetőeljárás keretében kérhető.

74. Nem látom logikusnak azt sem, hogy ilyen különbségtételre kerüljön sor. Amint azt a fenti 67. pontban kifejtettem, a kiváltságokat és mentességeket az uniós személyzet részére az Unió érdekében abból a célból nyújtják, hogy a személyzet hatékonyan, és anélkül tudja ellátni feladatát, hogy ebben az összefüggésben végrehajtott cselekményei miatt (polgári, büntető, közigazgatási vagy egyéb) bírósági eljárástól kellene tartania. Természetesen fennállhatnak olyan helyzetek, amelyekben az Unió úgy határoz, hogy az ilyen bírósági eljárás megindítása és lefolytatása – függetlenül attól, hogy az polgári, büntető vagy egyéb jellegű – nem ellentétes az érdekeivel.

75. Ennek megfelelően a mentesség megvonása polgári jogi kereset keretében is kérelmezhető.

76. Ami tehát azt a szervet illeti, amely a mentesség megvonása iránti kérelemmel kapcsolatos eljárást megindítja, a jegyzőkönyv rendelkezései nem szabályozzák, hogy a mentesség megvonása iránti kérelemmel kapcsolatos eljárást nemzeti szinten miként kellene lefolytatni, és a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságokat sem határozzák meg. Megjegyzem, hogy a diplomáciai kapcsolatokról szóló bécsi egyezmény szintén nem tartalmaz e tekintetben szabályt.[33]

77. Ez igencsak érthető, tekintettel arra a sokféle lehetséges helyzetre, amelyben a mentesség ilyen megvonását kérni lehet és hogy azt mely nemzeti szerv kérheti. Az, hogy nemzeti szinten pontosan melyik szerv rendelkezik hatáskörrel, az eljárás jellegétől (polgári, büntető, közigazgatási vagy egyéb) függ. Ebből következik, hogy az e területre vonatkozó uniós szabályok hiányában e szempontokat az eljárási autonómia elve alapján csak a nemzeti jog szabályozhatja.

32 Az 1961. április 18-án Bécsben megkötött, és 1964. április 24-én hatályba lépő egyezmény (kihirdette: az 1965. évi 22. törvényerejű rendelet). Ezen egyezmény ugyan kizárólag az államokra alkalmazandó, általában úgy tekintendő, hogy a nemzetközi szervezeteknek hasonló mentességet kell élvezniük; lásd például: EJEB, 1999. február 18., Waite és Kennedy kontra Németország ítélet (CE:ECHR:1999:0218JUD002608394, 63. §); EJEB, 2013. június 27., Stichting Mothers of Srebrenica és társai kontra Hollandia ítélet (CE:ECHR:2013:0611DEC 006554212, 139. §).

33 Lásd a fenti 32. lábjegyzetet. A megvonások tekintetében lásd annak 32. cikkét. Általánosságban e rendelkezéssel kapcsolatban lásd: Denza, E., *Diplomatic Law: Commentary on the Vienna Convention on Diplomatic Relations*, 4th ed., Oxford University Press, 2016, 273–287. o.

78. A különféle tagállamok gyakorlata alapján – amint az például az Európai Parlament által hozott, a mentességnek a tagjaival szemben kért felfüggesztésére vonatkozó határozatból, vagy az uniós bíróságokhoz beérkezett ügyekből[34] kitűnik – a mentesség megvonását általában az e területen hatáskörrel rendelkező igazságügyi hatóságok (konkrétan a jogvitában hatáskörrel rendelkező bíróság, vagy a nyomozással megbízott és/vagy a vádat képviselő ügyész) kéri.

79. Mindazonáltal, még ha a 7. sz. jegyzőkönyv rendelkezései nem is szabályozzák a nemzeti szintű eljárási szakaszt, e rendelkezések szabályozzák az eljárás „uniós oldalát". E jegyzőkönyv 17. cikke ugyanis kimondja, hogy a mentesség megvonására irányuló kérelem esetében minden egyes uniós intézménynek meg kell vizsgálnia, hogy „a mentesség visszavonása nem ellentétes[-e] az Unió érdekével". A jelen ügyben, ha a mentesség megvonását kérik, az Európai Bizottságnak (mint a biztosok testületének) kell ezt a kérelmet megvizsgálnia és arról határoznia.

80. Világos, hogy nagymértékben politikai döntést képez annak eldöntése, hogy a mentesség megvonásának engedélyezése ellentétes-e az Unió érdekével. E döntéshez meg kell vizsgálni azt a hatást, amelyet az alkalmazottal szemben indított bírósági eljárás gyakorolhat az érintett intézmény feddhetetlenségére. Így ezen értékelés során a hatáskörrel rendelkező uniós intézmények széles mérlegelési jogkörrel rendelkeznek.[35]

81. Azt javaslom tehát, hogy a Bíróság a harmadik kérdésre azt a választ adja, hogy a bírósági eljárás alóli mentesség megvonása polgári jogi kereset keretében is kérhető. A nemzeti jog feladata az ilyen kérelem benyújtására hatáskörrel rendelkező hatóságok meghatározása.

V. Végkövetkeztetés

82. Azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Polymeles Protodikeio Athinon (athéni helyi bíróság, Görögország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következő választ adja:

1) A „bírósági eljárás alóli mentesség" („ετεροδικία", „eterodikia") és a „mentesség" („ασυλία", „asylia") 7. sz. jegyzőkönyv 11. cikkének a) pontjában foglalt fogalmának jelentése megegyezik.

2) A 7. sz. jegyzőkönyv 11. cikkében meghatározott joghatóság alóli mentesség magában foglalja a polgári jogi kereseteket is.

3) A 7. sz. jegyzőkönyv 17. cikkében meghatározott bírósági eljárás alóli mentesség visszavonása polgári eljárás keretében is kérhető. A nemzeti jog feladata az ilyen kérelem előterjesztésére hatáskörrel rendelkező hatóságok meghatározása.

4) Az Unió korábbi ideiglenes alkalmazottja által szerződésen kívüli felelősség megállapítása iránt benyújtott, a szerződésének szabálytalan megszüntetésével állítólagosan okozott károk megtérítése iránti keresetet az Európai Unióval szemben kell megindítani, és az Európai Unió Bíróságához kell benyújtani.

34 Lásd például: 2018. október 24-i RQ kontra Bizottság ítélet (T-29/17, EU:T:2018:717, 5. és 6. pont); 2019. december 19-i Junqueras Vies ítélet (C-502/19, EU:C:2019:1115, 92. pont); 2020. szeptember 17-i Troszczynski kontra Parlament ítélet (C-12/19 P, EU:C:2020:7, 10. pont).

35 Lásd ebben az értelemben: 2018. november 8-i Troszczynski kontra Parlament ítélet (T-550/17, EU:T:2018:754, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).